

Писано живим и лаким стилем, и богато илустровано, ово Деманжоново дело даје врло тачну, врло потпуну и врло живу слику Британских Острва. Ово би дело требало да има књижница сваке наше средње школе.

Б. Ж. М.

A. Demangeon: Belgique, Pays-Bas, Luxembourg. (Géographie Universelle, tome II, 1—250, са 53 карте у тексту, и 82 фотографије и картом у боји ван текста. Paris 1927, A. Colin, Bd St. Michel 103, 60 fr.).

Друго дело ове збирке, такође из пера А. Деманжона, посвећено је Белгији, Холандији и Луксенбургу. Иако су Белгија и Холандија мале простором, ипак су оне врло значајне по својој улози у свету. На примеру ових двеју земаља може се најбоље видети, како се људском делатношћу и малом простору може дати велика вредност. Знатан део области овде је великим напорима освојен од мора. Када се у Белгији, нарочито са развитком индустријског живота, знатно повећало становништво, пољопривреда се у њој почела врло интензивно развијати. Али Белгија мора извозити своје фабрикате и куповати предмете за исхрану; отуда њен напор да одржи своје место у светском саобраћају и политици. И Холандија се развила трговином, и створила и одржала у Малајском Архипелагу велико колонијално царство.

Као у првом Деманжоновом делу тако се и у овом другом види темељна обавештеност и потпуна висина погледа.

Б. Ж. М.

Die deutsche atlantische Expedition auf dem Vermessungs- und Forschungsschiff Meteor. (Zeitschrift d. Gesellschaft f. Erdkunde z. Berlin, 1927, Nr. 7, 8.).

Прошлог лета завршена је немачка океанографска експедиција на броду *Meteor*, која је испитивала Атлански Океан на јужној хемисфери. Испитивање је трајало више од две године. Нацрт и упуства израдио је, пред своју смрт, познати океанограф Алфред Мерц. На супрот ранијим експедицијама, *Meteor* испитује систематски све физичке особине целокупне водене масе једног океанског басена. Експедиција је била врло добро опремљена, и материјално и стручњацима, као још ниједна до сада. У њој је учествовало четири океанографа, два метеоролога и по један биолог, геолог, минералог, и хемичар. При крају је узео учешћа и геофизичар Дефант. Од велике су помоћи били и стручно образовани официри Немачке Ратне Морнарице.

Брод се, ради проматрања, задржавао на 310 станица а океан пребродило у дужини од 67.000 морских миља. У прокрстареном путу од Ј. Америке до Африке обрађено је 14 графичких профила. Ово је право систематско испитивање једног целог океанског простора. На основу извршених мерења дошло се до детаљнијег познавања компликоване субмаринске конфигурације једног дела Атланског Океана. Откривене су неке, још непознате, веће дубине (Сандвичка, највећа дубина јужног Атланског Океана 8060 м.); детаљно је премерен Средње-Атлански Гребен; и пронађени неки нови гребени (Гинејски) са знатним висовима („Оркан“ близу Гог Острва и „Агулас“ јужно од истоменог рта).

Посебно су изучаване физичке и хемијске особине у појединим басенима до самога дна. Из свих дубинских профила, с обзиром на распоред температура, садржину соли и гасова дају се запазити ра-

зличити слојеви воде. Изотерме и изохалине на овим профилима показују, да не постоји правилно опадање температуре и салинитета са дубином, као што се то раније држало; оно је поремећено т. зв. „међуслојевима“. Местимице је констатована четворострука слојевитост. У Бразилијанском Басену опадају и температура и салинитет све до дна, а у басену Конга салинитет је константан а температура незнатно расте са дубином. Нарочита је пажња обрађена изучавању струја. Поред познатих, мањих затворених струја, субтропским и тропским површинским слојевима, изучаван је простран регион између обеју хемисфера где се водене масе у дубини мешају. *Wüst* је, проучавајући ове струје, морфолошки поделио басен на источни и западни.

Резултати експедиције имају великог значаја и за остале сродне науке. Прикупљено је материјала за чије ће сређивање требати више година рада.

Часлав Стојадиновић.

George G. Chisholm: World Unity. (The Geogr. Rev. April 1926. pp. 287—300).

Чизом, познати професор Географије на Универзитету у Единбургу и највећи енглески економски географ, бави се у овој расправи *јединством свега на економској основи*. Одмах у почетку чланка истиче, да се између различитих делова Земље не може никад извршити потпуна асимилација, али да између удаљених области земљине површине постоје интимне реакције. Таквих је реакција било у старије доба, па чак и између народа који нису знали једни за друге. Такав је на пр. био случај са свиларском трговином која је у старија историјска времена вођена између Кине и земаља око Средоземног Мора; тада Кинезима можда није било ништа познато о земљама у којима је продавана њихова свила.

Ове везе на економском зближавању удаљених крајева много су тешње у данашње доба. Проналаском и увођењем железница учињен је први корак ка интензивнијем процесу економског зближавања удаљених земаља. Тиме и модерним саобраћајним средствима омогућена је трговина између разних области земљине површине. Усавршавањем саобраћаја нарочито су доведене у тешњи додир земље континенталног положаја. Свеопшти утицај саобраћаја појачавао се непрекидно са развитком трговине. Општа тежња ових промена изражена је у уједначавању економског развитка на целом свету. Пример овог изједначавања види се у развоју железничке мреже. У земљама где су железнице први пут уведене повећавање њихове дужине из године у годину напредује у почетку врло брзо. Али постепено настаје доба кад су такве земље засићене железницама, и онда њихово подизање знатно опада; тиме се даје могућност другим деловима света да им се у томе погледу приближе.

Слично томе, старе земље, као Јапан, бивају изложене онаквим утицајима какви су деловали на Велику Британију. Тако је између 1721. и 1846. год. становништво у Јапану било стагнантно, јер се његов број није повећавао, или сасвим незнатно. Велики прираштај становништва у овој земљи датира од укидања феудалног система и политичке искључивости у почетку друге половине XIX века. Али главни фактор који је утицао на овај интензиван прираштај био је нагли економски развој Јапана, у вези са развитком саобраћаја а нарочито са усавршавањем прекоокеанског бродарства.